

NOTA

Belangrijkste aanpassingen aan het goedgekeurde wetsvoorstel ter bestrijding van wraakporno

2 april 2020

Inleiding

De Kamercommissie Justitie heeft op 10 maart 2020 een wetsvoorstel goedgekeurd dat beoogt wraakporno te bestrijden. Op vraag van de Commissie stelde de OVB afgelopen december een advies op bij het oorspronkelijke voorstel en onderwierp zij het document aan een grondige analyse. De vele juridisch-technische vragen bij de tekst hebben geleid tot verschillende amendementen en uiteindelijk tot een sterk gewijzigde versie van het initiële wetsvoorstel. De OVB merkt tevreden op dat met verschillende van haar pertinente opmerkingen rekening is gehouden. Deze nota overloopt kort de voornaamste aandachtspunten en aanpassingen.

1. Het opschrift van het wetsvoorstel

De titel van het wetsvoorstel bevat niet langer de term wraakporno, maar definieert deze onmiddellijk. Het wetsvoorstel bestrijdt derhalve “de niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden en opnames”. Hoofdstuk V in boek II, titel VII zal eveneens met die bewoordingen worden aangevuld.

De OVB reageert tevreden op deze concretisering. In haar advies bij het initiële wetsvoorstel waarschuwde zij immers voor een beperkende lezing van de term wraakporno waarbij enkel expliciete seksuele handelingen gevat zouden worden.

2. Het toepassingsgebied

Het goedgekeurde wetsvoorstel zou artikel 371/1 van het Strafwetboek vervangen. Het huidige artikel blijft inhoudelijk evenwel grotendeels identiek.

Het huidige artikel 371/1, 2° Sw. stelt dat hij die een beeld- of geluidsopname van een ontblote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt, zonder diens toestemming of buiten diens medeweten toont, toegankelijk maakt of verspreidt, ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan, gestraft wordt met een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar (voor meerderjarigen), vijf tot tien jaar (voor minderjarigen boven de 16 jaar) of tien tot vijftien jaar (voor minderjarigen onder de 16 jaar).

Het goedgekeurde wetsvoorstel voegt naast een beeld- of geluidsopname ook het ruimere “beelden” toe aan het toepassingsgebied van het misdrijf. Voor de feiten gepleegd op de persoon van een minderjarige, introduceert de wetgever voorts een onweerlegbaar vermoeden van gebrek aan instemming.

3. Wraak

Het initiële, door de OVB becommentarieerde wetsvoorstel bepaalde dat de schuldige die gehandeld heeft uit wraak of met kwaadwillig opzet bovendien zou worden gestraft met een geldboete van 500 tot 1.000 euro. De OVB merkt tevreden op dat de Commissie JQuistitie in het uiteindelijke wetsvoorstel rekening heeft gehouden met enkele van haar opmerkingen op dit punt, met name:

- Wraak is geen gangbaar strafrechtelijk begrip en derhalve geen goed criterium.
- Het is onvoldoende duidelijk dat het om een bijkomende bestraffing gaat bovenop de gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.
- Is in elke situatie een dergelijke hoge geldboete verantwoord? Moet de rechter in deze geen ruimere interpretatiemarge moeten hebben? Een lagere ondergrens is in dat geval aangewezen.

Het wetsvoorstel dat door de Kamercommissie is aangenomen, bepaalt thans (in een nieuw artikel 371/2 Sw.) dat men met een gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar én met een geldboete van tweehonderd tot tienduizend euro wordt bestraft indien men met kwaadwillig opzet of uit winstbejag heeft gehandeld. Deze verwoording mijdt de term wraak, is duidelijker over de bijkomende bestraffing en legt de ondergrens van de boete lager (en de bovengrens hoger). Zo wordt meer appreciatiemarge aan de rechter geboden. Wel dient te worden opgemerkt dat de wetgever ervoor gekozen heeft om de ondergrens van de gevangenisstraf in deze gevallen te verhogen tot een jaar, dit in tegenstelling tot het initiële voorstel.

4. Verplichte technische medewerking

Het goedgekeurde wetsvoorstel breidt artikel 39 bis, § 6, zesde lid van het Wetboek van Strafvordering uit met de strafbare feiten bedoeld in de zonet besproken artikelen 371/1, §1, 2° en 371/2 Sw. Die bepaling stelt de procureur des Konings in staat om in geval van uiterst dringende noodzakelijkheid te bevelen dat alle passende technische middelen worden aangewend om de gegevens, die het voorwerp van het misdrijf vormen of voortgekomen zijn uit het misdrijf en die strijdig zijn met de openbare orde of de goede zeden, ontoegankelijk te maken. In het verlengde daarvan zou een nieuw ingevoegd artikel 373/3 Sw. bepalen dat eenieder die weigert om binnen de aangegeven termijnen en voorwaarden de technische medewerking te verlenen aan deze bevelen, zal worden bestraft met een geldboete van 200 tot 15.000 euro.

Dezelfde boete wordt opgelegd aan wie weigert technische medewerking te verlenen aan de uitvoering van de beslissing die is vervat in de beschikking van de rechtbank van eerste aanleg, als bedoeld in een eveneens nieuw in te voegen artikel 584, vijfde lid, 7° van het Gerechtelijk Wetboek. Die bepaling zou de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bevoegd maken om, in geval van niet-consensuele verspreiding van beelden of opnames conform artikelen 371/1 en 371/2 Sw. en op verzoek van de persoon die op de beelden of opname voorkomt (dan wel zijn wettelijke vertegenwoordigers of rechtsopvolgers), te bevelen dat de verspreider of elke als tussenpersoon optredende dienstverlener die een activiteit uitoefent als bedoeld in de artikelen XII.17 of XII.19 van het Wetboek van Economisch Recht, alle passende middelen

aanwendt om de beelden onmiddellijk weg te halen of ontoegankelijk te maken. Dat zou uiterlijk binnen de zes uur na de betekening van de beschikking moeten gebeuren.

Een belangrijke aanvulling is dat voor dergelijke verzoeken een vermoeden van volstrekte noodzakelijkheid zal gelden. Elke verspreiding wordt in dat geval geacht niet-consensueel te zijn tot het bewijs van tegendeel is geleverd.

De wetgever komt met deze aanpassingen opnieuw tegemoet aan één van de opmerkingen die de OVB in haar advies had aangekaart. Zo stipuleerde het initiële wetsvoorstel onvoldoende duidelijk wie de bevoegde overheid was die de technische medewerking van de relevante actoren kon bevelen.

5. Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen

Het nieuwe artikel 371/4 Sw. maakt het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen bevoegd om in rechte op te treden, met toestemming van het slachtoffer of van zijn rechtsopvolgers. Ook op dit punt heeft de Kamercommissie justitie het initiële voorstel aangepast aan de opmerkingen van de OVB. Oorspronkelijk zou deze bevoegdheid verleend worden aan het Observatorium van de Rechten op het Internet. De OVB merkte in haar advies op dat de instelling zich situeert onder de bevoegdheid van de FOD Economie en vroeg zich tegen derhalve af of het Observatorium goed geplaatst was om zich te ontfemen over de slachtoffers van wraakporno. Zij reageert tevreden dat daarvoor thans een logischere instelling wordt aangeduid.

6. Verder verloop

De tekst moet nog worden goedgekeurd door de plenaire. Naar aanleiding van de maatregelen ter indijking van het COVID-19 virus, zijn de parlementaire werkzaamheden momenteel aanzienlijk beperkt. Een bespreking en stemming in de plenaire vergadering kan bijgevolg nog even op zich laten wachten.

Het wetsvoorstel dat door de Kamercommissie is goedgekeurd, voorzagt dat de wet op een door de Koning bepaalde datum in werking diende te treden, uiterlijk op 1 juli 2020.

